T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/58
KARAR NO : 2025/18
KARAR TR : 07/01/2025

ÖZET: Yersiz olarak ödenen "*ek ödemenin*" geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda, davanın kısmen kabul, kısmen reddine ilişkin Adli Yargı yerince verilen kararın KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan İdari Yargı yeri KARARININ KABULÜ ile HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen (İdari Yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : S. Ö.
Vekili : Av. K. A.
Karşı Taraf (Adli Yargıda Davacı İdari Yargıda Davalı): Sağlık Bakanlığı
Vekili : Av. M. K. D.

I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1.Davacı S. Ö. vekili, müvekkilinin Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde gastroenteroloji uzmanı olarak çalıştığı Şubat 2013 - Haziran 2014 döneminde, mevzuata aykırı olarak açık hata sonucunda kendisine ödenen toplam 14.139,94 TL tutarlı döner sermaye ek ödemelerinin yersiz yapıldığından bahisle iadesine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna karşı idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. Çorum İdare Mahkemesi 26/02/2016 tarih ve E.2016/158, K.2016/160 sayılı kararı ile, söz konusu idari işlemin idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olmadığı, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde bir işlem olduğu gerekçesiyle, davanın incelenmeksizin reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

3. Kırıkkale Bölge İdare Mahkemesi 03/05/2016 tarih ve E.2016/483, K.2016/454 sayılı kararı ile, itiraz isteminin reddi ile kararın onanmasına karar vermiş, bu karara karşı karar düzeltilme isteminde bulunulmuştur.

4. Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi 28/12/2016 tarih ve

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

E.2016/467, K.2016/432 sayılı kararı ile, ortada kesin ve yürütülebilir nitelikte bir idari işlem olduğunu ve işin esasının incelenmesi gerektiğini belirterek; karar düzeltme isteminin kabulüne, kapatılan Kırıkkale Bölge İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına, Çorum İdare Mahkemesinin 26/02/2016 tarih ve E.2016/158, K.2016/160 sayılı kararının bozulmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. **Çorum İdare Mahkemesi 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararı** ile, dava konusu işlemin iptaline karar vermiş, istinaf yoluna başvurulması üzerine, Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesince, 12/12/2017 tarih ve E.2017/1174, K.2017/1285 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir. Mahkeme kararının ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava dosyasının incelenmesinden; Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi mutemetlik işlemleri ile ilgili olarak yapılan denetim neticesinde hazırlanan raporda, Devlet Hastanesi iken Eğitim Araştırma Hastanesine dönüşen sağlık tesislerinin kliniklerinde dekanlık tarafından eğitim onayı alınmış ise; Ek Ödeme Yönetmeliğinin üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının hesaplanmasının a) bendi gereğince bir kliniğe bağlı çalışanlar maddesine göre ek ödemenin hesaplanması, eğitim kliniği onayı alınmamış birimler için üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanı hesaplamasının b) bendi gereğince bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar maddesine göre hesaplanması gerektiğinin belirtildiği, 11.01.2016 tarih ve 16000690 sayılı işlemde, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 2013 Şubat - 2014 Haziran aylarını kapsayan ek ödeme işlemlerinde kliniklerin Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi yöneticiliği tarafından açıldığı ve tarafına yersiz ödeme yapıldığının 23.07.2014 tarihli denetim raporu ile ortaya konulmuş olduğu belirtilerek 2013 Şubat - 2014 Haziran döneminde davacıya yersiz ödendiği belirlenen 14.139,94 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenildiği anlaşılmaktadır.*
>
> *Bu durumda; davacıya, 2013 yılı Şubat ayı ile 2014 yılı Haziran aylarını kapsayan dönemde ek ödeme olarak verilen 14.139,94.-TL'nin fazladan ödenmesinde davacının hilesinin, gerçek dışı beyanının neden olmadığı, hatalı ödemenin basit bir inceleme ile fark edilmeyip, 23.07.2014 tarihli denetim raporu sonucu ortaya çıkarılmış olduğu, ayrıca davacının kolayca anlayabileceği kadar açık bir hatanın bulunmadığı görüldüğünden; söz konusu ödemelerin, yukarıda yer verilen Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı ile belirlenen ilkeler uyarınca idari dava açma süresi içerisinde geri istenmesi mümkün iken, anılan ödemelerin bu süre geçtikten sonra geri istenilmesinde hukuki isabet görülmemiştir..."*

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

6. Davacı Sağlık Bakanlığı vekili, yapılan yersiz ödemelerin açık hatadan kaynaklandığı iddiasıyla, Türk Borçlar Kanunu'nun *"sebepsiz zenginleşme"* hükümleri kapsamında yersiz ödendiği ileri sürülen ek ödemenin davalı uzman hekimden tahsili talebiyle adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

7. **Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararı** ile, davanın kısmen kabul, kısmen reddi ile 11.344,99 TL alacağın 19/02/2016 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar vermiştir. Bu kararın istinaf edilmesi üzerine, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi 18/10/2023 tarih ve E.2022/1281, K.2023/2275 sayılı karar ile,

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

karar tarihi (2018) itibariyle 3.560 TL'sını geçmeyen davalara ilişkin kararların kesin olup istinaf yoluna başvurulamayacağından, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341/2, 346 ve 352. maddeleri gereğince davacı tarafın istinaf dilekçesinin reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Mahkeme kararının ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Toplanan delillerin değerlendirilmesi neticesinde; Davalının Çorum Devlet Hastanesinde görev yaptığı Ekim 2011- Kasım 2014 döneminde mevzuata aykırı olarak açık hata sonucunda kendisine ödenen toplam 14.139,94 TL ek ödemenin geri ödenmesi gerektiğine ilişkin Çorum Devlet Hastanesinin 11/01/2016 tarih ve 0690 sayılı yazısını, 19/01/2016 tarihinde tebliğ aldığı fakat gereğini ifa etmediğini, yapılan bu açık hata ile kamunun zararına olarak davalının sebepsiz yere zenginleştiğini, belirterek davanın kabulü ile fazlaya dair talepleri saklı kalmak kaydıyla 14.139,94 TL'nin her bir ödeme döneminden itibaren ayrı ayrı işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacıya verilmesini talep etmiş olup, mahkememizce alınan bilirkişi rapor ve ek raporları ile davacı idare tarafından davalı yana 2013 yılı Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları için 11.344,99 TL "bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar" kuralı doğrultusunda 94 katsayı üzerinden ödeme yapılması gerekirken, 124 katsayı formüller üzerinden hesap yapılarak fazla ödeme yapıldığı, her ne kadar ödeme tarihinden itibaren bilirkişi tarafından 2.794,95 TL faiz belirlenmiş ise de, bu ödemenin yapılmasında davalının her hangi bir kusurunun bulunmadığı anlaşılmakla ve dosya kapsamıyla davanın kısmen kabul kısmen reddi ile, 11.344,99 TL alacağın 19/02/2016 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davacının fazlaya dair talebinin reddine..."*

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

8. İdari yargı yerinde davacı ve adli yargı yerinde davalı olan S. Ö.'ın vekili, idari yargı yerinde verilen "*yersiz ek ödemelerin iadesine ilişkin işlemin"* iptaline karar verildiği halde, adli yargı yerinde "*yersiz ek ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında"* tahsiline karar verildiğini, kararlardan hangisinin uygulanacağı konusunda tereddüt doğduğundan ve hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğinden bahisle, ortaya çıkan hüküm uyuşmazlığının, idari yargı yerinde verilen iptal kararının benimsenmesi suretiyle giderilmesi talebinde bulunmuştur.

9. Hüküm uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle S. Ö.'ın vekili doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmuş, Mahkememizce dava dosyaları istenmiştir.

10. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

11. Danıştay Başsavcısı, Çorum 2. İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararı ile, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararının kaldırılmasına, Çorum 2. İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesinin uygun olacağı yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

"...Hukûkî güvenlik ilkesi, kişilerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Hukûkî güvenlik ilkesinin bir unsuru olan idârî tasarrufların makable şamil olmaması (geçmişe etkili olmaması) ilkesi, müesses vaziyetlerle müktesep hakları korumak ve hukûkî münasebetlerde istikrar sağlamak ihtiyaç ve zarûretinden doğmuş sosyal bir hayat kaidesidir. (DURAN Lütfi, İdâre Hukuku Meseleleri, 1964, s. 403).

Yerleşmiş (müesses) durumların hataen doğmuş olsalar ve hak teşkil etmeseler bile, her zaman geriye yürür şekilde ortadan kaldırılabilmeleri, istikrârı ve toplumun güven hissini sarsar, kamu düzenini zedeler. Hukuka aykırı işlemin ilgili kişi lehine doğurduğu hukûkî durumların ilelebet tartışma konusu yapılması sakıncalıdır. Dolayısıyla belirli bir süre geçtikten sonra bu hukûkî durumların korunmasında, meşrû yararları olan ilgililerin korunmasını, yâni hukûkî durumların dokunulmazlığını kabul etmek gerekir. (TAN Turgut, İdârî İşlemin Geri Alınması, 1970, s. 60).

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Genel Kurulunun 27/01/1973 tarihli, E.1972/6, K.1973/2 sayılı kararında; idâre hukukuna ilişkin anlaşmazlıklara idâre hukuku kurallarının uygulanmasının gerekli olduğu, sebepsiz zenginleşmede sebep ile bunun sonuçlarını ayırmak gerektiği, eğer bu sebep idâre hukûkunu ilgilendiren bir sebep ise mûteber olup olup olmadığının idâre hukûku ilkelerine göre çözümlendikten sonra sonuçlarının tâyin ve tespitinde Borçlar Kanûnunun uygulanacağı, ancak sebepsiz zenginleşmenin sonuçlarına Borçlar Kanûnu hükümlerinin uygulanabilmesi için idâre hukukunda bu hükümlerin aksine hüküm bulunmaması gerektiği, başka bir ifadeyle Borçlar Kanûnu hükümlerinin idâre hukûkunda hüküm bulunmadığı hallerde tamamlayıcı hüküm olarak uygulanabileceği, idârenin mahkemeye başvurmadan re'sen istirdada kalkması hâlinde Danıştayın anlaşmazlığı çözmek için idâre hukûku kurallarını uygulayacağı, idârenin fazla ödemeleri memurun aylığından kesmeyip mahkemeye başvurması hâlinde anlaşmazlık aynı olduğu hâlde bu kez idare hukûku kurallarının değil de Borçlar Kanûnu kurallarının uygulanması ve belki de tamâmen aksi sonuca varılmasının adâlet ve hukuk düzeninin kabul edemeyeceği bir duruma yol açacağı, hukuk alanında istikrar ve güvenin ise temel ilkelerden olduğu, onun için anlaşmazlık sebebi idâre hukûkunu ilgilendiren bir sebep ise bu çelişkiyi önlemek, ikili sonuca varma ihtimalini ortadan kaldırmak, uygulamada yeknesaklığı sağlamak için işlemin ait bulunduğu hukuk dalı kurallarının uygulanmasının zorunlu olduğu, bu itibarla, idârenin yanlış işlemini geri alması üzerine geri alma tarihine kadar ödediği fazla paraların sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre tahsilini istemesi davalarında yanlış işlemin geri alınıp alınamayacağı ve geri alınabilse dahi geçmişteki durumların hukukça tanınması gerekip gerekmediği ve bunun sonucu olarak ödenmiş paraların geri istenip istenemeyeceği konusundaki sorunun idâre hukûku kurallarından faydalanılarak çözümlenmesi gerektiği, sebepsiz zenginleşme dâvâsının hakkâniyete dayanan bir dâvâ olduğu, kişiyi (özellikle intibaklarda memuru) ilelebet durumun değiştirilebileceği endişesi içinde bırakmak ve yanlış işlemin doğuşunda hiç bir payı bulunmayan (iyi niyetle zenginleşen) kişiyi aldığını geri verdikten sonra, bu yanlış işlem ve ivazsız kazandırma olmasa idi bulunacağı durumdan daha kötü bir duruma düşürmenin hakkâniyet ilkesi karşısında savunulamayacak bir tutum olacağı, müktesep hak (kazanılmış hak) ile müesses durum (yerleşmiş, kazanılmış durum) kavramları arasında fark bulunduğu, kazanılmış hakkın hukûka uygun bir işlemden doğacağı ve bu işlem geri alınsa bile ilerisi için de devam edeceği, yerleşmiş (kazanılmış) durum kavramının ise hukuka aykırı bir işlemin belirli bir süre geçtikten sonra geri alınması üzerine artık ilerisi için işlemin hüküm ifade etmeyeceğini*, fakat geçmişte kalan durumun da tanınması gerektiğini ifade ettiği, yâni işlemin ilerisi için değiştirildiği, düzeltildiği anlamına geleceği, onun için hukûka aykırı (yanlış) işlem dâvâ süresi geçtikten sonra geri alınırsa sonrası için kişiye hak bahşetmeyeceği, yalnızca geçmişteki durumun parasal da olsa tanınması sonucunu doğuracağı, bu süre geçtikten sonra idâre yanlış işlemini geri alsa bile geçmişteki durumlar artık "kazanılmış durumlar" niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğunun ileri sürülemeyeceği ve geri istenmesinin mümkün*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

olmayacağı, fakat, bunun ancak iyi niyetli kişiler için geçerli olduğu, eğer idârenin yanlış işlem yapmasına kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi sebebiyet vermiş ise, bu yanlış işlemi idârenin her zaman bir süre şartına bağlı olmaksızın geriye yürür şekilde geri alabileceği, belirtilmiştir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararında da; idârenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hâllerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği belirtilmiş olup, anılan kararda "(...) İstikrar, kanûnîlik ve kamu yararı kuralları yanında iyi niyet kuralı üzerinde de önemle durulmuştur. İdârenin sakat ve dolayısıyla hukûka aykırı terfi veya intibak işlemine idâre edilenin gerçek dışı beyanı veya hilesi sebep olmuşsa veyahut geri alınan idârî tasarruf yok denilebilecek bir illetle malûlse yahut bir terfi veya intibakta idâre edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata mevcutsa ve idâreyi haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye imkân yoktur. Binaenaleyh bu kararlara dayanılarak yapılan kanunsuz ödemeler için süre düşünülemez ve her zaman istirdat olunabilir. Ancak bunun dışında kalan hatalı ödemeler için memurun iyi niyeti istikrar ve kanûnîyet kadar önemli bir kural olduğundan yukarıda yazılan istisnalar dışında kalan hatalı ödemeler dâvâ açma süresi içinde istirdat edilebilir." gerekçesine yer verilmiştir.

Hatalı idârî işlemlerin geri alınmasına ilişkin olarak Yargıtay ve Danıştayca alınan içtihadı birleştirme kararları Devlet memurlarının intibak ve terfi işlemlerine ilişkin olmakla birlikte, bu kararlarda belirtilen ilkeler, hatalı idârî işlemlerin geri alınması hususunda kıyasen uygulama alanı bulabilecek genel ilkeler olduğundan, hukûka aykırı idârî işlemlere dayalı olarak elde edilen kazanımların geri alınıp alınamayacağına ilişkin bu ilkelerden somut olayın özellikleri dikkate alınmak suretiyle yararlanılması mümkündür.

Dosyanın incelenmesinden; uzman hekim olan S. Ö.'ın Çorum Valiliği ile Hitit Üniversitesi Rektörlüğü arasında 17/01/2012 tarihinde imzalanan protokol uyarınca Çorum Devlet Hastanesinin Eğitim ve Araştırma Hastanesine dönüştürülmesinden sonra anılan Hastanede görevlendirildiği, Yönetmelikte bu statüdeki sağlık tesisleri ile ilgili ek ödemelere ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediğinden, bu konuda Yönetmeliğin 10. maddesine göre "bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar" ve "bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar" için; hekimin baktığı hasta sayısı, mesâi içi aktif çalışılan gün sayısı, girişimsel işlemler puanı gibi her ay değişebilen unsurlara göre ayrı ayrı formüller üzerinden net performans puanları hesaplanarak ek ödeme tutarının tespit edildiği, denetmen tarafından, adı geçenin görev yaptığı kliniğin eğitim onayının Dekanlık yerine Hastane yönetimince alınmasının mevzuata aykırı olduğundan bahisle, Dekanlıkça eğitim onayı alınmış gibi hesaplama yapılmasından dolayı idârece fazla ödeme yapıldığının belirtildiği, Asliye Hukuk Mahkemesince yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda fazla ödeme tutarının 11.344,99 TL olduğunun tespit edildiği, fazla ödeme yapılması konusunda adı geçenin hilesi veya gerçek dışı beyanı bulunduğuna ilişkin bir iddianın idârece ileri sürülmediği anlaşılmaktadır.

Uzman hekim olan S. Ö.'a yedi aylık sürede toplam 11.344,99 TL fazla ödeme yapıldığından, aylık gelirine oranı oldukça az olan uyuşmazlığa konu fazla ödeme tutarı adı geçenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata olarak nitelenemeyeceği için idâreyi haberdar etmemesi nedeniyle iyi niyetli olmadığından söz edilemeyeceği gibi, bu ödemenin yapılmasında herhangi bir hilesi veya idâreyi yanıltıcı beyanı bulunmadığından ve Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu kararında belirtildiği üzere idâre yanlış işlemini geri alsa bile, iyi niyetli memurlar bakımından geçmişteki durumlar artık müesses (yerleşmiş) durum niteliğinde olacağı için yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz zenginleşme teşkil ettiği ileri sürülemeyeceğinden, davacı lehine oluşan müesses durumun yok sayılması sonucunu doğuracak şekilde ilk ödeme tarihinden 35 ay, son ödeme tarihinden 29 ay sonra geri istenilmesinin hukûkî güvenlik ilkesiyle bağdaşır bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdâre Mahkemesince verilen karar sonucu itibarıyla hukuka uygun bulunduğundan, bu gerekçeyle İdâre Mahkemesi kararı benimsenmek suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

12. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Çorum 2. İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararı ile, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulüne, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararının kaldırılmasına, Çorum 2. İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararının benimsenmesi yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin

ilgili kısmı şöyledir:

"... İdari ve adli yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasına göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için; uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, her iki kararın da kesinleşmiş olması, kararlarda davanın esasının hükme bağlanması, kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması ve bu koşulların birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinde; ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kanun yollarına başvurularak şeklen kesinleşmiş; taraflarından en az birinin aynı olduğu kararların bulunduğu ve tüm kararlarda da davanın esasının hükme bağlandığı ve kanun yollarının tüketildiği anlaşılmıştır.

Hüküm uyuşmazlığına konu Çorum İdare Mahkemesi kararında, davacıya yapılan döner sermaye ek ödemesinin yasal faiziyle birlikte iade edilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verilmesine karşın, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi kararında, söz konusu ödemenin yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verildiği anlaşılmakla, iki karar arasında oluşan çelişki nedeni ile hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği, bu duruma göre, söz konusu adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu kabul edilmelidir.

Dava dosyalarının incelenmesinden; yapılan denetim sonucunda, doktor olan davacıya yapılacak döner sermaye ek ödemesinin hatalı olarak esas alınan formüller üzerinden hesaplanarak ödeme yapıldığının tespit edildiği, 11.01.2016 tarihli ve E16000690 sayılı işlemde, Şubat 2013-Haziran 2014 dönemini kapsayan ek ödeme işlemlerinde tarafına yersiz ödeme yapıldığı belirtilerek, söz konusu dönemde yersiz ödemenin yasal faiziyle birlikte iadesinin istenildiği anlaşılmaktadır. Hüküm uyuşmazlığı oluştuğu anlaşılan adli ve idari yargı kararlarına bakıldığında, S. Ö.'a bu dönemde yapılan ek ödemenin yersiz olduğu konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Her iki yargı kararında da, idarenin zarara uğradığı ve haksız ödeme yapıldığı kabul edilmekle birlikte, uyuşmazlığın hem adli hem idari yargıda farklı şekillerde çözümlenmiş olması hüküm uyuşmazlığına neden olmuştur.

Bu noktada, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun (İBK) 22.12.1973 tarihli ve 1968/8 E., 1973/14 K. sayılı kararının uygulanması gerekmektedir. Anılan kararda, idarenin; yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağı esasa bağlanmıştır. Bu kararla konulan ilkeye göre davacının sebep olduğu bir hata, hile ya da gerçek dışı beyanı söz konusu olmadığı halde fazla yapıldığı iddia edilen ihtilaf konusu ödemenin, ödendiği tarihten itibaren ancak 2577 sayılı Kanun'da dava açma süresi olarak öngörülen 60 gün içinde geri alınabileceği, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği idarenin bu tutarı geri alamayacağı kabul edilmelidir.

Olayda, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesinin mevzuatın

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, davacının söz konusu ödemenin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı, bu sebeple idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Danıştay İBK'nın anılan kararı uyarınca, mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından, yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu kanaatine varılmıştır..."

V. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

13. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişisel sorumluluk ve zarar"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/5 md.) Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir."

14. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Kamu zararı"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 213 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan "Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak" ibaresi "Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan" şeklinde değiştirilmiştir.)

15. 14 Şubat 2013 tarih ve 28559 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan *"Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna Bağlı Sağlık Tesislerinde Görevli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik"*in *"Amaç"* başlıklı 1.maddesi şöyledir:

" (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca belirlenen hizmet sunum şartları ve kriterleri dikkate alınmak suretiyle personelin unvanı, görevi, çalışma şartları ve süresi, hizmete katkısı, performansı, tetkik, eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri, yapılan muayene, ameliyat, anestezi ve girişimsel işlemler ile özellik arz eden birimlerde çalışma gibi unsurlar esas alınarak, döner sermayeden yapılacak ek ödemenin oran, usul ve esaslarını belirlemek, sağlık hizmetlerini iyileştirmek, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu teşvik etmektir."

16. Yönetmeliğin *"Üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının hesaplanması"* başlıklı 10.maddesi şöyledir:

" (1) Mesai içi çalışan personelin net performans puanları aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar:

1) Eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistan ve uzman tabipler, acil kliniklerde ise pratisyen tabipler: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,75) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,25)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + [(Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı – (Klinik hizmet puan ortalaması x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5] + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

2) Asistanlar: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,25) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,75)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

3) Yan dal asistanları: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,60) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,40)) x Hizmet alanı- kadro-unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

4) Enfeksiyon hastalıkları kliniklerinde çalışan eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistanlar ve uzman tabipler: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

5) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan, biyokimya ve mikrobiyoloji kliniklerinde çalışan eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistan, uzman tabipler ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar ile ÜYTE merkezlerinde çalışan tıbbi histoloji ve embriyoloji uzmanları: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

6) Asistanlar (Enfeksiyon hastalıkları kliniklerinde ve laboratuvar hizmetlerinde çalışanlar): Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

b) Bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

1) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunan uzman tabip, tabip, uzman diş tabibi ve diş tabipleri: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + [(Tabip muayene ve girişimsel işlem puanı – (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

2) Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanları: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

3) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan biyokimya ve mikrobiyoloji gibi laboratuvar hizmetlerinde çalışan uzman tabipler ile tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar ve Üremeye Yardımcı Tedavi (ÜYTE) merkezlerinde görev yapan tıbbi histoloji ve embriyoloji uzmanları: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

4) Sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

5) Ek-4 sayılı tablonun (C) bölümü kapsamında sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalamasının Ek-4/C'de belirtilen oranı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

c) Diğer personel (tabip dışı personel): Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

(2) Mesai dışı çalışan personelin net performans puanları aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar:

1) Eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistanlar ve uzman tabipler: Net performans puanı = [((Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,75) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,25)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı] + [(Mesai dışı tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı – (Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5].

2) Asistanlar (laboratuvar hizmetlerinde çalışan asistanlar hariç): Net performans puanı =[(Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,25) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,75)] x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

3) Yan dal asistanları: Net performans puanı = ((Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,60) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,40)) x Hizmet alanı-kadro-unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

b) Bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar:

1) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunan uzman tabip, tabip, uzman diş tabibi ve diş tabipleri: Net performans puanı = (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı) + [((Mesai dışı tabip muayene ve girişimsel işlem puanı – (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5].

2) Sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler: Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

3) Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanları: Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

4) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan biyokimya ve mikrobiyoloji

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

laboratuvar hizmetlerinde çalışan uzman tabipler ile tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar: Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

c) Diğer personel (tabip dışı personel): Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı."

B. Yargı Kararları

17. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararında özetle; İdarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğu; İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idari yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

18. Benzer konudaki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararına da değinmekte yarar görülmektedir. 27/01/1973 tarih ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı İçtihadı Birleştirme kararının sonuç kısmı şöyledir:

" 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemini), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine,

2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürür şekilde geri alınamayacağına,

3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine,

4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihadların bu yolda birleştirilmesine…"

19. Anılan kararın gerekçesinde, şu değerlendirmelerde bulunulmaktadır:"… *Yukarıdan beri yapılan açıklama ve incelemelerden anlaşılacağı gibi, yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği, tarzında bir sonuca varmak gerekir. Belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğu da ileri sürülemeyecek ve geri istenmesi mümkün olmayacaktır…"*

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

20. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında, dosyanın usul yönünden incelenmesi sonunda; Çorum İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararı ile Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararları arasında, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde açıklandığı şekilde; tarafları, konusu ve dava sebebi aynı olan ve kesinleşmiş kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı doğduğu ve çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği değerlendirilerek, anılan maddede öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından, hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna; bu nedenle, 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca İdari Yargılama Usulü Kanunu gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Sağlık Bakanlığına bildirilmesine, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanmasına, usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra, Başkanlıkça belirlenecek tarihte işin esasının görüşülmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

21. Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; yasal süresi içerisinde Sağlık Bakanlığı vekilince verilen cevap dilekçesinde, hüküm uyuşmazlığı talebinin reddine karar verilmesi talep edilmiştir.

22. Hüküm uyuşmazlığının giderilmesine yönelik talep kapsamında, usule yönelik işlemler tamamlandığından, işin esasına geçilmiştir.

B. Esasın İncelenmesi

23. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/01/2025 tarihli toplantısında;

24. Başvuru dilekçeleri ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanılan Kanun kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın yazılı düşünceleri doğrultusundaki açıklamaları alındıktan sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

25. Hüküm uyuşmazlığına ilişkin olay, Çorum Hitit Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde gastroenteroloji uzmanı olarak çalışan S. Ö.'ın Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan döner sermaye ek ödemesinin hukuka aykırı olarak yapılıp yapılmadığına ilişkindir. Bir taraf, söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceği iddia ve savunmasında bulunurken diğer taraf, tam aksine yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğundan geri istenebileceği iddia ve savunmasında olduğundan, her iki dava sebebi, yani maddi vakıalar aynıdır.

26. Dava dosyalarının incelenmesinden, idari yargıda davacı adli yargıda davalı olan S. Ö.'a Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında hataya düşülerek döner sermaye ek ödemesinin yapıldığı, adıgeçenin söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

27. Bu bakımdan, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

28. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesindeki düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasında sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte, mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

29. Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince; 5018 sayılı Kanun'un yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

30. Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

31. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

32. Olayda, gastroenteroloji uzmanı S. Ö.'a yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, söz konusu ek ödemenin ödenmesinde, adı geçenin hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı görülmektedir.

33. Bu itibarla, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle yapılan ödemelerde, gastroenteroloji uzmanı S. Ö.'ın hilesi, gerçek dışı beyanı olmadığından, adı geçene yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesi tutarının, idari dava açma süresinin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

34. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararının kaldırılmasına,

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

Çorum İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi gerekmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle:

A. Ankara 25.Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/10/2018 tarih ve E.2017/194, K.2018/532 sayılı kararının KALDIRILMASINA,

B. Çorum İdare Mahkemesinin 15/06/2017 tarih ve E.2017/176, K.2017/696 sayılı KARARININ KABULÜNE,

Bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE,

07/01/2025 tarihinde, Üyeler Nilgün TAŞ ve Doğan AĞIRMAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

K A R Ş I O Y

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

Uyuşmazlık, gastroenteroloji uzmanı olarak görev yapmakta olan başvurucuya, Şubat 2013- Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan ek ödemenin iadesi talebine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında *"İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği"* vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22/12/1973 tarih ve E.1968/8, K.1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında; *"Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek Ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa ayartmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir"* gerekçesiyle direnme hükmünün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 05/12/1984 tarih ve 1982/ 13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; *"Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.*

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05/12/1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK' nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

Çorum İdare Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılgılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18/05/2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 61. maddesine göre;

> *"Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".*

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 77. maddesine göre;

> *"Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.*
>
> *Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur."*

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye *"sebepsiz zenginleşme"* denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren-Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Ankara 2018-Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer-Borçlar hukuku Genel Hükümler-İstanbul 2013-Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır.

Buna göre Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine, yapılan ek ödemenin hataen yapıldığı konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen miktarın geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle, gastroenteroloji uzmanı olarak görev yapan S. Ö.'a Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan ek ödemenin geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın sonunda işlemin iptaline karar veren Çorum İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin

benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye
Nilgün TAŞ	Doğan AĞIRMAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden A8xdXyZ - c7HHNT2 - yqqGzLy - 1RSqwY= ile erişebilirsin